EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 15.6.2010
SEC(2010) 742 galīgā redakcija

KOMISIJAS ATZINUMS

par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu Dānijā

KOMISIJAS ATZINUMS

par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu Dānijā

STABILITĀTES UN IZAUGSMES PAKTA PIEMĒROŠANA PAŠREIZĒJĀ KRĪZES SITUĀCIJĀ

1. Daudzu ES valstu kopbudžeta deficīts patlaban pārsniedz Līgumā noteikto atsauces vērtību 3 % no IKP. Uz bieži vien ievērojamo deficīta pieaugumu, kā arī uz parāda attīstību jāraugās nepieredzētās vispasaules 2008./2009. gada finanšu krīzes un ekonomikas lejupslīdes kontekstā. Jāņem vērā vairāki faktori. Pirmkārt, ekonomikas lejupslīdes rezultātā samazinās nodokļu ieņēmumi un pieaug sociālo pabalstu (piemēram, bezdarbnieka pabalstu) izdevumi. Otrkārt, ņemot vērā to, ka budžeta politikai ir svarīga nozīme ārkārtas situācijā, kas pašreiz valda ekonomikā, Komisija 2008. gada novembra Eiropas ekonomikas atveseļošanas plānā (EEAP), ko decembrī apstiprināja Eiropadome, aicināja veikt fiskālās stimulēšanas pasākumus. Plānā paskaidrots, ka stimulēšanas pasākumiem jābūt savlaicīgiem, mērķtiecīgiem, ar ierobežotu darbības laiku un katrā dalībvalstī dažādiem, lai ņemtu vērā šo valstu atšķirīgos stāvokļus attiecībā uz valsts finanšu ilgtspējību un konkurētspēju, un tie jāpārtrauc, kad ekonomikas apstākļi uzlabojas. Visbeidzot, lai stabilizētu finanšu sektoru, vairākas dalībvalstis ir veikušas pasākumus, no kuriem daži ir ietekmējuši parādu vai rada risku, ka deficīts un parāds varētu nākotnē pieaugt, lai gan dažas valstis atbalsta pasākumu izmaksas nākotnē varētu atgūt.

2. Stabilitātes un izaugsmes paktā noteikts, ka Komisijai jāuzsāk pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra vienmēr, kad kādas dalībvalsts budžeta deficīts pārsniedz atsauces vērtību 3 % no IKP. Stabilitātes un izaugsmes paktā 2005. gadā izdarīto grozījumu mērķis bija jo īpaši nodrošināt to, ka situācija ekonomikā un budžeta stāvoklis ir pilnībā ņemts vērā visos pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras posmos. Tādējādi Stabilitātes un izaugsmes pakts kalpo par atbalstu valdības politikai, lai ātrāk atkal sasniegtu stabilu budžeta stāvokli, ņemot vērā situāciju ekonomikā, un tādējādi ilgtermiņā nodrošinātu valsts finanšu ilgtspējību.

JURIDISKAIS PAMATOJUMS

3. Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. pants paredz pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru. Šī procedūra ir sīkāk aprakstīta Padomes Regulā (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu[1], kas ietilpst Stabilitātes un izaugsmes paktā.

4. Saskaņā ar Līguma 126. panta 2. punktu Komisijai jāuzrauga budžeta disciplīnas ievērošana, pamatojoties uz šādiem diviem kritērijiem: a) vai plānotā vai faktiskā valsts budžeta deficīta attiecība pret iekšzemes kopproduktu (IKP) pārsniedz atsauces vērtību 3 % (izņemot gadījumus, kad šī attiecība ir būtiski un pastāvīgi

[1] OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp. Ziņojumā ņemtas vērā arī "Specifikācijas, kā īstenot Stabilitātes un izaugsmes paktu, un pamatnostādnes par stabilitātes un konverģences programmu formu un saturu", ko Ekonomikas un finanšu padome pieņēma 2009. gada 10. novembrī (pieejamas: http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/legal_texts/index_en.htm).

samazinājusies un sasniegusi atsauces vērtībai tuvu līmeni, vai arī ja atsauces vērtība ir pārsniegta tikai izņēmuma kārtā un uz laiku, un šī attiecība joprojām ir tuva atsauces vērtībai); un b) vai valsts parāda attiecība pret IKP pārsniedz atsauces vērtību 60 % (ja vien šī attiecība pietiekami strauji nesamazinās un netuvinās atsauces vērtībai).

5. Līguma 126. panta 3. punktā paredzēts, ka tad, ja kāda dalībvalsts neatbilst viena vai abu šo kritēriju prasībām, Komisija sagatavo ziņojumu. Šajā ziņojumā "ņem vērā arī to, vai valsts budžeta deficīts pārsniedz valdības investīciju izdevumus, kā arī ņem vērā visus citus būtiskus faktorus, tostarp dalībvalsts ekonomikas un budžeta stāvokli vidēji ilgā laikā".

6. Pamatojoties uz datiem, ko Dānijas iestādes paziņoja 2010. gada aprīlī[2], un ņemot vērā Komisijas dienestu 2010. gada pavasara prognozi, Komisija 2010. gada 12. maijā saskaņā ar 126. panta 3. punktu pieņēma ziņojumu par Dāniju[3].

7. Pēc tam saskaņā ar Līguma 126. panta 4. punktu Ekonomikas un finanšu komiteja [2010. gada 27. maijā] sagatavoja atzinumu par Komisijas ziņojumu.

8. Līguma 126. panta 5. punktā noteikts, ka Komisija adresē Padomei atzinumu, ja Komisija uzskata, ka dalībvalstī pastāv vai var rasties pārmērīgs budžeta deficīts. Lai secinātu, vai pastāv vai var rasties pārmērīgs budžeta deficīts, Komisija uzskata, ka ir jāņem vērā: i) secinājumi tās ziņojumā, kas sagatavots saskaņā ar 126. panta 3. punktu, un ii) Ekonomikas un finanšu komitejas atzinums par šo ziņojumu. Pamatojoties uz minētajiem faktoriem, Komisija attiecībā uz Dāniju ir sagatavojusi vairākus apsvērumus.

APSVĒRUMI ATTIECĪBĀ UZ DĀNIJU

9. Saskaņā ar datiem, ko Dānijas iestādes paziņoja 2010. gada aprīlī, tiek plānots, ka valsts kopbudžeta deficīts Dānijā sasniegs 5,4 % no IKP 2010. gadā, tādējādi pārsniedzot atsauces vērtību — 3 % no IKP. Saskaņā ar 126. panta 3. punktu sagatavotajā Komisijas ziņojumā pausts uzskats, ka plānotais deficīts nav tuvu atsauces vērtībai 3 % no IKP, bet ka plānoto atsauces vērtības pārsniegumu var uzskatīt par pārsniegumu izņēmuma kārtā Līgumā un Stabilitātes un izaugsmes paktā paredzētajā nozīmē. Tas jo īpaši ir smagas ekonomikas lejupslīdes rezultāts Līguma un Stabilitātes un izaugsmes pakta izpratnē. Komisijas dienestu 2010. gada pavasara prognozē lēsts, ka pēc Dānijas reālā IKP krasā samazinājuma 4,9 % apmērā 2009. gadā ir sagaidāms, ka 2010. gadā tas atgūsies par 1,6 %. 2010. gada budžeta deficīts ir sekas, ko izraisīja gan ekonomikas lejupslīde, gan Dānijas iestāžu saskaņā ar EEAP veiktie stimulēšanas pasākumi. Tomēr plānoto atsauces vērtības pārsniegumu nevar uzskatīt par īslaicīgu. Saskaņā ar Komisijas dienestu 2010. gada

---

2 Atbilstoši Padomes Regulai (EK) Nr. 479/2009 dalībvalstīm divreiz gadā jāziņo Komisijai par plānoto un faktisko valsts budžeta deficīta un parāda līmeni. Jaunākie Dānijas paziņotie dati ir pieejami: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/government_finance_statistics/excessive_deficit/edp_notification_tables.

3 Visi ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru saistītie dokumenti, kas attiecas uz Dāniju, pieejami šādā tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/deficit/countries/index_en.htm.

pavasara prognozi budžeta deficīts 2011. gadā samazinātos līdz 4,9 % no IKP, ja netiktu mainīta politika[4]. Līgumā minētais deficīta kritērijs nav izpildīts.

10. Saskaņā ar datiem, ko Dānijas iestādes paziņoja 2010. gada aprīlī, valsts kopējais parāds 2010. gadā ir 45,1 % no IKP. Komisijas dienestu 2010. gada pavasara prognozē lēsts, ka parāda attiecība 2010.-2011. gada periodā palielināsies no 46 % līdz 49,5 % no IKP, nesasniedzot atsauces vērtību 60 % no IKP. Līgumā minētais parāda kritērijs ir izpildīts.

11. Saskaņā ar Līguma un Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem Komisija savā ziņojumā analizēja arī "būtiskos faktorus". Saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu, gatavojot lēmumu par pārmērīga budžeta deficīta situācijas pastāvēšanu, tos drīkst ņemt vērā tikai tad, ja budžeta deficīts vienlaikus atbilst diviem nosacījumiem — ka tas saglabājas tuvu atsauces vērtībai un ka atsauces vērtība tiek pārsniegta tikai uz laiku. Dānijas gadījumā šie abi nosacījumi nav izpildīti. Atsevišķi ņemot, būtiskie faktori konkrētajā gadījumā šķiet esam diezgan labvēlīgi.

12. Saskaņā ar Līguma 126. panta 4. punktu sagatavotais Ekonomikas un finanšu komitejas atzinums atbilst Komisijas novērtējumam, kas iekļauts saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu sagatavotajā ziņojumā.

SECINĀJUMS

Dānijas budžeta situācijas uzraudzības un jo īpaši Līguma 126. panta 2. punktā noteikto kritēriju izpildes novērtējuma rezultātā Komisija ir sagatavojusi ziņojumu saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu. Komisija, ņēmusi vērā savu ziņojumu un Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu, uzskata, ka Dānijā pastāv pārmērīgs budžeta deficīts.

[4] Prognozē, kas balstīta uz pieņēmumu, ka netiek veiktas politikas izmaiņas, ņem vērā (daļējo) atteikšanos no ārkārtējiem ar krīzi saistītajiem pasākumiem.